

Posudek školitele na diplomovou práci

Markéty Janovcové

Faktory ovlivňující velikost zoo populací u ještěrů, hadů, želv a krokodýlů: efekt stupně ohrožení, velikosti a atraktivity pro člověka

Katedra zoologie PřF UK Praha,

Oddělení Ekologie a etologie

Předložená práce o délce 76 stran (včetně 20 stránek použité literatury) a dalších 17 stran příloh doplňujících výsledky o průměrné preferenci jednotlivých testovaných druhů a ilustrující vzhled nejpreferovanějších a nejméně preferovaných druhů v jednotlivých testovaných skupinách.

Práce Markéty Janovcové je součástí širšího projektu, kde se zabýváme emocionálním vztahem člověka ke zvířatům a důsledky z tohoto vztahu vyplývajících. V tomto případě jde o kontext ochrany přírody ex situ, konkrétně o analýzu faktorů ovlivňujících výskyt daného druhu v zoologických zahradách světa. Teoretický úvod práce je proto koncipován tak, aby představil problematiku druhové ochrany obecně a zejména roli ex situ záchraných projektů a roli zoologických zahrad v nich.

Diplomová práce o vztahu subjektivně vnímaných estetických preferencí u skupiny „plazů“ a ochotou lidí dané druhy chránit navazuje na předchozí podobné studie. Tyto práce zkoumaly vliv estetických preferencí zvířete a dalších faktorů (velikosti těla, velikosti mozku, druhové bohatosti u dané skupiny ap.) na jeho přítomnost v zoologických zahradách světa. Tato otázka byla řešena u všech savčích čeledí a u dalších vybraných skupin obratlovců. Zároveň měla studentka k dispozici vypracovanou metodiku použitou při analýze krásy u všech ptačích čeledí či u papoušků, a věděla, jak objektivně analyzovat faktory ovlivňující samotné hodnocení krásy předkládaných fotografií, jak precizně analyzovat vliv morfortypu, barev, kontrastu i plochy stimulu. Předpokládala jsem proto, že podobnou studii nebude problém provést i u respondenty tradičně vnímané skupiny „plazů“. Nicméně, vyřešit tento zdánlivě jednoduchý úkol si vyžádalo plné nasazení studentky, školitelky i konzultanta, především díky objemu zpracovávaných dat, ale i díky objevům, které vyžadovaly zavedení nových metodických postupů a posléze rozdělení celé práce do několika dílčích celků.

Prvním a možná i nejdůležitějším krokem při takovémto typu analýzy je vybrat si pro hodnocení estetických preferencí a chovanosti v zoologických zahradách smysluplnou taxonomickou úroveň, postihují morfortypovou variabilitu, zastoupenost v zoologických zahradách světa, tak i kognitivní limity respondentů. Základní jednotkou v této práci byla úroveň podčeledi a k ní se vztahuje většina analyzovaných dat, náhodně vybraní reprezentanti a jejich estetické ohodnocení respondenty, chovanost všech druhů v podčeledi v rámci zoo světa, počet rodů, počet druhů i maximální velikost. Naopak ústupkem existující kognitivní kategorizaci, která se skrývá pod pojmem „plazi“, je zkoumat estetické hodnocení nejenom šupinatých plazů, ale spolu s nimi i u želv a krokodýlů. Naopak emocionální vztah ke skupině „hadů“ je zcela specifický a bylo potřeba zkoumat jej i zvlášť. Některé morfologicky uniformější skupiny „ještěrů“ byly z hlediska estetického hodnocení

také zkoumány zvláště pro zjištění samotného efektu velikosti. Markéta se musela poprat s aktuálně se měnící či neustálenou systematikou některých skupin, najít v odborné literatuře potřebné údaje o skutečné velikosti všech druhů ještěřů, krokodýlů a želv, proměřit vizuální parametry testovaných stimulů na fotografiích a poté otestovat nemalý počet respondentů aby zjistila jejich vztah ke studované skupině. Náročným statistickým zpracováním takto získaných dat byla schopná přijít na několik zajímavých faktů, které budou jistě podnětem pro další směr výzkumu v této oblasti. Jak už bylo několikrát řečeno, nejdůležitějším faktorem pro chovanost v zoologických zahradách je velikost zvířete a příslušnost k dané podčeleď. Na základě Markétiných výsledků lze udělat prediktivní model pro budoucí potencionální úspěšnost celosvětového chovu ve všech zoo světa u nově zařazovaných druhů „ještěřů“. Dalším zajímavým zjištěním je vzájemný vztah subjektivně vnímané krásy u hadů a dalších plazů, jehož protipolem je spíše disgust, ne strach z nebezpečných druhů. S tím pak koreluje pozitivně ochota krásné druhy chránit a neochota chránit druhy vzbuzující odpor. Zajímavé je i to, které vlastnosti u jednotlivých skupin „plazů“ nejvíce přispívají k hodnocení krásy. Po metodické stránce navíc práce přinesla i několik metodických inovací, které zlepšují metodologickou preciznost dalších podobných prací. Nicméně, řada zajímavých otázek zůstává otevřena, například zda lidé hodnotí z estetického hlediska jinak druhy ohrožené ve srovnání s druhy v zajetí nejčastěji chovanými ap., což je předmětem projektu GAUK, kterého je Markéta spoluřešitelem. Hlavním problémem a zároveň i velkým kladem této práce je, že je jakousi explorační celou řadou subtemat a zkouší k objasnění otázky vztahu subjektivně vnímané krásy a chovanosti „plazů“ použít řadu různých postupů a metodik, které vypadají jednoduše jenom na první pohled. Díky množství vykonané práce, tak nebylo snadné všechna data vůbec zpracovat a sepsání závěrečného spisu tak probíhalo pod velkým časovým tlakem. Závěrečná podoba práce je však po formální stránce uspokojivá.

Jako školitel si cením jak množství vykonané práce, tak i přístupu studentky. Především si vážím snahy studentky zadané otázky vyřešit, i když to v důsledku znamenalo více práce, než bylo původně plánováno. Z pozice školitele musím ještě vyzvednout Markétu jako nejlepšího administrátora testů v naší skupině, přesně dodržujícího standardní postupy, takže kvalita jejích dat je poměrně vysoká.

Práce odpovídá všem obvyklým kritériím kladeným na práce tohoto typu na PřFUK. Z výše uvedených důvodů navrhuji práci bez všech pochybností k obhajobě i kladnému hodnocení a navrhuji hodnotit s utpněm výborně.

V Praze, 5.9.2015

Mgr. RNDr. Eva Landová, Ph.D.
Katedra zoologie PřF UK
Viničná 7, Praha 2